

Хом'як Я.
магістрант II курсу спеціальності 101 Екологія
Науковий керівник –доц. Чеболда І. Ю.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СТАНУ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ ЗАЛІЩИЦЬКОГО РАЙОНУ

Метою статті виступає визначення основних характеристик сучасного стану лісокористування Заліщицького району Тернопільської області та виокремлення новітніх тенденцій у даній галузі господарства. Для досягнення поставленої мети передбачено виконання наступних наукових **завдань**: визначення частини лісів I та II групи у структурі лісокористування Заліщицького району; проведення оцінки вікової структури та бонітету лісових насаджень району станом на 2019 рік; коротко охарактеризувати сучасні технології та новітні методи, які застосовуються у лісокористуванні ДП «Чортківське лісове господарство» в межах Заліщицького району.

Лісові ресурси Заліщицького району знаходяться у розпорядженні Державного підприємства «Чортківське лісове господарство». Державне підприємство розташоване у південній частині Тернопільської області на території Чортківського, Заліщицького, Борщівського та Гусятинського районів. В межах підприємства функціонує 11 лісництв, 4 з яких на території Заліщицького району (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл лісовкритих земель Заліщицького району за лісництвами

Лісництво	Загальна площа лісництва	Площа лісів у межах Заліщицького району
Улашківське	3749 га	333 га
Заліщицьке	2144 га	2144 га
Наддністрянське	2812 га	1221 га
Більче-Золотецьке	2060 га	1162 га

За лісорослинним районуванням територія Чортківського лісгоспу знаходиться в підрайоні свіжих і вологих, вологих грабових і букових дібров, рідше грабових і букових судібров Тернопільсько-Придністровського лісорослинного району. Клімат помірно-континентальний, із переважаючими західними перенесеннями, теплим літом і прохолодною зимою. Середня температура повітря становить +7,2°C, тривалість безморозного періоду – 130-180 днів, сума річних опадів складає 570-620 мм. У цілому клімат розташування держлісгоспу сприятливий для успішного вирощування усіх деревних порід, у тому

числі досить вимогливих до кліматичних умов, таких як дуб, бук, ясен тощо [6].

У структурі земельних угідь Заліщицького району ліси займають 15,7% територій, тоді як рілля, для прикладу – 72,5%. З усіх лісовкритих земель (10733,5 га), 40% (4223,5 га) займають ліси I групи і 55% (5937,5 га) – II групи (рис. 1).

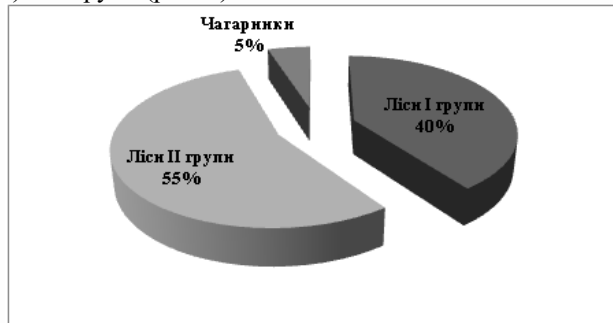

Рис. 1. Розподіл лісів Заліщицького району за групами

Чагарники становлять 5% (570 га). Для виробництва деревини в районі призначено 5937,5 га лісів, для захисної і природоохоронної мети – 4223,5 га, полезахисні смуги займають лише 1,65 га [2].

Більша частина території Заліщицького району покрита лесоподібними породами, на яких сформовані високородючі чорноземи. Основними ґрунтами є сірі лісові, чорноземи і дернові, для схилу річок і крутих схилів річки Дністер характерними є сірі лісові ґрунти. У прямій залежності від властивостей і характеру ґрунтів знаходиться формування умов місцезростання відповідних деревостанів. Переважаючими породами лісових насаджень Заліщицького району є дуб, граб, сосна та ясен (табл. 2) [5].

За віком у лісах Заліщицького району переважають середньовікові насадження (17419,8 га), значно менше молодняка (5717,1 га), 4728,8 га займають пристигаючі ліси і стиглі становлять – 4586,5 га [5] (рис. 2).

Загальний запас деревостанів Заліщицького району становить майже 7128,44 тис. м³. Щорічний обсяг лісокористування складає близько 1500 га – 70 тис. м³, у тому числі по рубках головного користування 120 га – 35 тис. м³, і по рубках проміжного користування біля 1380 га – 35 тис. м³. За бонітетами у Заліщицькому районі Чортківського держлісгоспу переважають ліси I бонітету (39,5%), Ia бонітету – 23,5% та II бонітету – 23% (табл. 3). Ліси III бонітету в районі займають близько 7%, Ib – 4%, IV – 2,5%, найменше лісів V і Va бонітетів (<1%) [6].

Таблиця 2

Розподіл лісів Заліщицького району за переважаючими породами, га [5]

Переважаючі породи	Площа, га
Дуб	22 679
Граб	3 990
Сосна та модрина	2 344
Ясен та клен	1787
Акація	631
Бук	316
Липа	234
Береза	142
Ялина та ялиця	126
Вільха	86
Тополя і верба	13
Інші породи та чагарники	570

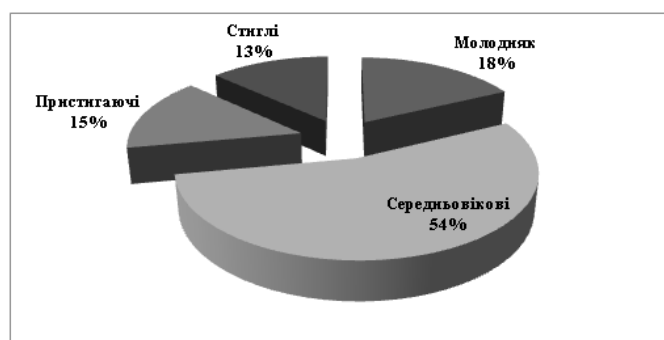

Рис. 2. Розподіл лісів Заліщицького району за групами віку

Таблиця 3

Розподіл лісів Заліщицького району за бонітетами

Бонітет	Площа, га	%
Iб	1265,0	3,9
Iа	7672,5	23,5
I	12911,2	39,5
II	7492,7	23
III	2208,5	6,8
IV	825,8	2,5
V	174,9	0,5
Vа	126,7	0,4

Сучасними нововведеннями у практиці лісокористування ДП «Чортківське лісове господарство», зокрема на території Заліщицького району є впроваджена єдина державна система електронного обліку деревини, яка забезпечує точний облік лісоматеріалів на лісосіці в режимі он-лайн, за рахунок маркування деревини спеціальними бірками зі штрих кодом. Розпочато сертифікацію лісів Заліщицького району за міжнародною схемою Лісової опікунської ради (FSC). Метою сертифікації лісів є забезпечення економічно, екологічно і соціально збалансованого ведення лісового господарства. Наявність сертифікату засвідчує, що лісова продукція надходить з лісів, ведення господарства в яких здійснюється на принципах невиснажливого, постійного і неперервного лісокористування, з урахуванням питань охорони довкілля, збереження біорізноманіття, інтересів працівників лісу та місцевого населення.

На базі ДП «Чортківське лісове господарство», за шведською технологією та відповідно придбаним обладнанням, вперше в Україні, впроваджується технологія вирощування посадкового матеріалу із закритою кореневою системою. Сучасні холодильні установки для зберігання жолудів дуба, машина для висаджування насіння, нові розсадники, теплиці та павільйони для дорощування саджанців уже функціонують у підприємстві. Зразковим для інших лісових господарств є розсадник лісових культур у Наддністрянському лісництві Заліщицького району. Пріоритетним напрямком розвитку лісового господарства Заліщицького краю на поточний період і на перспективу залишається створення нових високопродуктивних насаджень у лісовому фонді, ефективне проведення рубок формування і оздоровлення лісів, створення захисних лісових насаджень на непридатних для сільськогосподарського використання землях для поступового доведення лісистості регіону до оптимальної.

Список використаних джерел

1. Інвестиційний паспорт Заліщицького району Тернопільської області. Заліщики, 2016. – 17 с.
2. Матеріали звіту Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області (форма 6-зем). Структура земельних угідь Заліщицького району станом на 01.01.2016 р.
3. Природні умови та ресурси Тернопільщини / за ред. М.Я. Сивого, Л.П. Царика. – Тернопіль: ТзОВ: «Терно-граф», 2011. – 512 с.
4. Чеболда І.Ю. Лісокористування / І.Ю. Чеболда / Природокористування: навчальний посібник. – Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015 – С.62-93.
5. Офіційний сайт ДП «Чортківське лісове господарство». URL: <https://ternopillis.gov.ua/derzhlisgosp/derzhavne-pidprijemstvo-chortkivske-lisove-gospodarstvo.html> (дата звернення 17.08.2019 р.)
6. Офіційний сайт Управління лісового та мисливського господарства Тернопільської області. URL: <https://ternopillis.gov.ua>.